

MUKADDİME

İslâmiyet'te evlenmek, bir insanı mesut etmek, ibadettir ve bütün nafîle ibadetlerden daha sevaptır. Ahir zamanda günaha düşmeden bekâr kalmak kolay değildir. Hatta evlenmek, adeta müslümanlık alameti haline gelmiştir.

Evlilik haklarına riayet edebilecek kimse için nikâh sünnet-i müekkede, şiddetli arzusu varsa (zinâyâ düşme tehlikesi sebebiyle) farzdır. Zevciyet (karı-koca) hukukuna riayet etmesi, mesela nafakayı temini zor kimsenin evlenmesi mekruh, zevcesine eziyet edecek kimsenin evlenmesi ise haramdır.

Nass ve haberler (âyet ve hadîsler), evlenmenin daha iyi olduğunu bildirdiği gibi, bekar kalmanın daha iyi olduğu da bildirilmektedir. İnsanlar, zamanlar ve haller başka başka olduğu için, haberler de başka başka olmuştur.

Şimdi, helal lokma bulmak azaldı. Haramdan kendini kurtarmak güçleşti. Başkasının da harama düşmesine ön ayak olmak, dine de akla da uyan birşey değildir.

Bununla beraber, bir kimsenin şehveti azarsa, oruç tutarak, ateşini azaltmağa çalışmalıdır. Oruç ile kuvvetini kıramazsa, bunun evlenmesi farz olur. Zulmetmek korkusu varsa, bunun evlenmesi haram olur. Uygunsuz gezen kadınların arasına düşerek, nefislerine aldanmaktan, haram işlemekten korkanların da afif temiz bir Müslüman kız bulup evlenmesi farz olur. Böyle sıkışık halde olmayan gençlerin, ilim ve ahlak edinmek için çalışması, ancak hayz ve nifas bilgilerini öğrendikten sonra evlenmesi uygun olur.

Evlenme vakti gelmesi için önce, İslâmiyet'i öğrenmek, nefsi, İslâmiyet'e uyar hale getirmek, gönül sahibi olmak, rüşd sahibi olmak, yani aklen olgunlaşmak lazımdır. Ondandır, sünneti yerine getirmek niyeti ile evlenir.

Edebi, hayası, ahlakı olan, dinini, imanını, İslâmın şartlarını öğrenmiş, İslâmiyet'e uyan, sokakta İslâmiyet'in emrettiği gibi örtünen bir kızla nikâhlanır. İffet sahibi, dinini kayıran bir kız aramalıdır. Malı çok, güzelliği çok olanı aramamalıdır. Mal için, güzellik için, iffeti ve salahı elden kaçırmamalıdır. Hadîs-i şerifte buyuruldu ki, **“Kadın, ya malı için veya güzelliği için yahut dini için alınır. Siz dini olanı alınız! Malı için alan, malına kavuşamaz. Yalnız cemal için alan, cemalinden mahrum kalır. Dinini kayıran hepsine kavuşur.”** Din ile cemal birlikte olması çok iyi olur.

Evlilik, aynı zamanda bir ibadet olduğundan kuruluşundan sonuna kadar şer'î hükümlere riayeti icap ettirir. Bu kaidelere uyulmadan kurulan bir evlilik ne saadet getirir ne de sonu hayırlı olur.

Evlenmek isteyen, bunun için maddi ve manevi şartları hasıl etmiş bulunan bir genç, ailesini ve aklı başında ahabını bundan haberdar eder. Bunlar, bildikleri tanıdıkları bir hanımı tavsiye eder.

Evlilik hususunda tavassut (aracılık etmek) ayet-i kerime ile tavsiye edilmiş ve hadîs-i şerifle övülmüştür. Kur'an-ı kerimde mealen, **“Aranızdaki bekârları evlendirin!”** (Nur: 32 ve hadîs-i şerifte, **“Aracılığın en hayırlısı evlilik hususunda olandır”** buyuruldu. (İbn-i Mâce, Nikâh, 49)

Ancak bu aracının 1-İki tarafı da iyi tanınması, rastgele kişileri birbirine tavsiye etmemesi; 2-Allah rızası için bu işe girişmesi, icabında tarafların kusurlarını saklayarak, kıza veya oğlana iyilik olsun diye veya bir menfaat elde etmek için girişmiş olmaması; 3-İki tarafı tanıştırap aradan çekilmesi, niye beğenmediniz, niye vermediniz gibi müdahalelerde bulunmaması lazımdır.

Aracı olmadan kendi görüşüyle beğendiği birine talip olmak da mümkündür. Ancak burada bir handikap vardır. Bir kimse, beğendiği kimsenin kusurlarını görmez; hatta dinlemek bile istemez. Gönül severse, göz kör olur sözü meşhurdur. Bir de evlenmek isteyen ve içi cayır cayır yanan bir gencin hayat tecrübesi bu iş için ne derece kifayet eder?

Onun için görücü usulü evlilikler daha mutlu ve uzun soluklu

olmaktadır. Zira bunda evvela akıl ve mantık, sonra hem evlenecek kişinin hem de yakınlarının görüp beğenmesi vardır. Görüp beğenmek evvel olursa, kalb, aklın önüne geçer. Halbuki akıl, kalbin rehberidir.

Mantıki şartlar tutuyorsa, erkek, kızı görmeye gider. Evlenecek kişilerin birbirini görmeleri sünnettir. Kızla konuşur. Kendisini dürüstçe anlatır. Ama vesveseye sebep olacak şeylerden bahsetmez. Nasıl bir evlilik hayatı yaşamak istediğini anlatır. Kız da aynı şekilde konuşur.

İlk intiba çok mühimdir. Ama bu görüşmede tarafların birbirine âşık olması, yüreklerinin küt küt diye atması beklenmez. Muhatabın itici gelmemesi kafidir. Zira mantıki şartlar üzerine kurulan nikâhta keramet vardır.

Gençler birbirini beğenmediyse, bu kabahat değildir. Evlilik, mantık kadar gönül işidir de. Bu kararını karşı tarafı incitmeden, bir bahane söyleyerek, istihare müspet çıkmadı, şartlarımız uymadı gibi sözlerle tatlılıkla bildirir. Bunu fazla kimseye de bildirmez. Aksi takdirde evlenmek isteyen şahsın aleyhinde bir hava teşekkül eder ki haksızlıktır.

Erkek, kızı beğendiyse haber verir. Kız tarafı bunu reddedebilir. Kimseyi evliliğe zorlamak doğru değildir. Ama tereddüt içindeki gençleri mantıki sözlerle yönlendirmek de lazımdır. Bunun için evliliğin ne olduğunu, eşlerden ne beklemek/beklememek lazım geldiğini gençlere iyice anlatmalıdır. Ama baskı yapmamalıdır.

Kız beğendiyse, oğlan tarafı gün talep edip istemeye gider. Giderken şeker ve çiçek götürmek âdettir. Meşru işlerde âdete uymak haram değildir.

Talep kabul edilince söz/nişan yapılır. Artık evlilik hazırlıklarına girilir. Nişan ile evlilik arası uzun olmamalıdır. Eskiden bakma, söz kesme, nikâh ve düğünün hepsi iki haftada olup bitirdi. Aksi takdirde şeytan vesvese verir. Bu safhadaki “Acaba doğru mu yapıyorum?” veya “Daha iyisini bulabilir miydim” gibi vesveselere de gençler kulak asmamalıdır. Dedikodu ve fitneler zuhur eder.

Nişan, aynı zamanda bir tecrübe devresidir. Bu zaman zarfında bir problem çıkarsa, nişanı atmak meşrudur. Bu zaman

zarfında nişanlılar birbirine yabancıdır. Alışveriş gibi vesilelerle bir araya gelindiği zaman ihtiyaç hasıl olursa tesettüre riayet ederek ve ciddi konuşmaları câizdir.

Gençler rahatça gezip tozsun diye nişan zamanında nikâh yapmak doğru değildir. Nişanı atınca nikâhı da vermek lazımdır. Bu ise erkek için ekstra külfet olduğu için, nişanı kendi bozmamışsa nikâhı vermemekte, büyük sıkıntılar hasıl olmaktadır. Üstelik nişandan ayrılrsa bile nikâhtan ayrılmış bir kıza dul gözüyle bakılır. Mekteplerde birbirlerinden hoşlanan gençlerin, güya flört günahından kurtulmak için, ailelerinden gizli, iki arkadaşlarının şahitliği ile evlenmesi hiç münasip değildir. Muhatar kavle göre nikâhta kızın velisinin izni şarttır. Ayrıca hadîs-i şerif nikâhların ilan edilmesini emir buyurmaktadır.

Nişan devresinde oğlan tarafı kıza tepeden tırnağa elbise, ayakkabı, terlik, pardösü, eşarp, gecelik, çamaşır, makyaj malzemesi alır. Erkek tarafının, kızın yakın ailesine ve aracıya dürü (hediye) yapması da güzel bir âdettir. Aynı şekilde kız da oğlana elbise ve oğlanın ailesine dürü alıp gönderir.

Nişan devresinde kurulacak ev için eşya alınır. Oğlan evi temin eder. Kız ve ailesiyle alışverişe çıkıp eşya alırlar. Bunu yaparken mümkün mertebe kullanışlı ve hesaplı eşya almalıdır. Ev küçük ve kiralık ise, alınacak eşyanın sonra çıkılacak eve sığmamak ihtimali vardır. Pahalı eşya, erkeği borç altına sokar ve bu da evlilik saadetine menfi tesir eder. Makul taleplerde bulunmalıdır.

Oğlan tarafı kız tarafına takı takar. Bunu da kızın beğendiği şeylerden ve imkanına göre almak iyidir. Bunu kız tarafına baştan söylemek, “şu kadar civarında takı alabiliriz” demek lazımdır.

Gelinlik âdete tabidir ve câizdir. Bir defa giyilecektir, çok pahalı bir şeyden kaçınmalıdır. Ama gelinliğe ne lüzum var da dememelidir. Çünkü hemen her kızın rüyasıdır. Aksi takdirde ömür boyu, “bana bir gelinlik bile almadınız” der.

Düğünün şer’î usuller içinde yapılması icap eder. Düğünde kadın erkek karışık ve başka haram şeyler bulunursa, bu, evliliğin istikbaline menfi tesir eder. Kervanın önü nereye giderse, arkası da oraya gider sözü meşhurdur.

Yeni evlilerin, eğer olgun insanlar ise, ailelerine yakın oturmaları

iyidir. Aileler, yeni evlileri destekler, ihtiyaçları olduğunda yardım eder. Temizlik veya misafir geldiğinden tutun, doğumda ve çocuk bakımına kadar destek ve yardımcı olur.

Yeni evliler ilk zamanlarda birbirinin karakterini müşahede eder. Buna göre vaziyet alır. İki taraf da bu hususta açık olmalı, karşısındakinin de insan olduğunu, ayrı bir karaktere sahip olduğunu nazara almalıdır. Bu sebeple şahsiyetine hürmet etmeli, münakaşa etmemeli, hele kavga ve hakaret, akıllı bir müslümanın yapacağı iş değildir.

Erkek, disiplinli ise, hanımı da öyle olur. Yemeği zamanında hazırlar, evini hep temiz tutar. Erkek bu hususlarda lakayt ise umumiyetle kadın da zamanla böyle olur. Biri disiplinli diğeri lakayt ise sıkıntı yaşanır. Mesela erkek bugün řu yemeği pişirir misin derse, kadın hem ne yemek yapacağım düşüncesinden kurtulur, hem de mesuliyet kazanır.

Erkek zevcesini rahat bırakmalı. Meşru dairede gezip tozmasına müsaade etmelidir. Kadın da bunu yaparken işini ihmal etmemeli, zevcinden evvel evde olmalıdır. Kadın zevcinden evvel kalkmalı, kahvaltı hazırlamalı, eşini yolcu ettikten sonra uykusunu almamışsa biraz yatmalıdır.

Kadın ev işlerini ihmal etmemelidir. Zevci eve geldikten sonra yemek, temizlik ve ütü yapmaya kalkışmak olacak iş değildir. Eşi eve gelmeden süslenip sofrayı hazırlayarak onu beklemelidir. Eşini gecelik elbisesiyle uğurlayıp, o gittikten sonra gezmek için süslenip, akşam zevcini gezmekten bezmiş, eski püskü elbiselerle bakımsız karşılamak olacak şey değildir.

Evinin alışverişini kendisi yapmalıdır. Bu hususta da eli bol olmalıdır. Zevcesini çarşıya pazara göndermemelidir. Kadın, ancak kadınlara mahsus alışverişlerde çarşıya çıkmalıdır. Evin dış işleri erkeğin meselesidir.

İmkânı dairesinde eşinin her istediğini almalı, alamayacağı bir şey olursa, ne lüzum var, dememeli, imkânım olursa alırım demelidir. Yeni şeyler insanı mutlu eder. Eşi mutlu olursa, bu mutluluk kendisine sirayet eder.

Erkek zevcesiyle sohbet etmeli, onun dünyasına girmeli, kadının diktiği elbiseden veya yaptığı pastadan veya o gün yaşadığı

hâdiselerden bahsederken, bunlar benim alakamı çekmiyor veya basit şeyler dememeli, sabırla ve dikkatle dinlemeli, icabında mü-talaa beyan etmelidir.

Erkeğin evi, onun saadet yuvasıdır. İş bitince evine gelmelidir. Yemeği ailesiyle yemelidir. Eşler birbirine hatır sorup sohbet etmelidir. İnsan evlenince, ailesi, kardeşleri, arkadaşları artık ikinci planda kalmalıdır. Onun için en ehemmiyetli, artık eşi ve çocuklarıdır. Bazıları evlenince, ailesini, arkadaşlarını unuttur; onların hakkını ödemeyi ihmal eder. Bazıları ise, evlense bile, ailesine, arkadaşlarına, bazen eşinden daha fazla ehemmiyet verir, sanki evlenmemiş gibi yaşar. Her şey ölçülü olmalıdır.

Eşinin ailesine, sevmese bile hürmet göstermelidir. Eşine ailesinden şikâyet etmemelidir. Bir problem varsa, normal bir şekilde istişare etmelidir. Böyle yapmak, evveleminde kendi menfaatinde. Zira bu takdirde eşi mutlu olur. Arada kalmaz. Ailesi ona laf söyleyip veya imada bulunup incitemez.

Dinini bilen ve seven erkekler, her hareketinde İslâmiyet'e uyarak hem kendilerine hem de aile ve akrabalarına ve bütün mahluklara hayırlı ve faydalı olur. Bunun için, kızını seven ve onun dünyada ve ahirette mesut olmasını isteyen, onu açık so-kağa çıkarmamalı, dini ve ahlaki bozan televizyonları, radyoları dinlemesine ve böyle olan sinemalara ve topluluklara gitmesine, böyle sosyal medyaya girmesine mâni olmalıdır. Müslüman olan kimse, kızını Müslüman ve salih kimselere vermelidir. Mal ve apartman ve mevki sahibi değil, din ve ahlak sahibi damat aramalıdır. Kızını gayrı müslime veren kimsenin kendisi de kızı da imanını kaybeder. Cenab-ı Peygamber buyurdu ki, **“Bir kimse, kızını fâsıka [kötü kimseye, büyük günah işleyene] verirse, Allahü teâlânın emanetine hıyanet etmiş olur. Emanete hıyanet edenlerin gideceği yer, Cehennemdir”**. Bir hadîs-i şerifte buyurdu ki, **“Kızını fâsıka veren kimse, melundur”**.

Hadîs-i şerifte, **“Üç şeyi geciktirme! Namazı evvel vak-tinde kıl! Hazırlanmış cenazenin namazını hemen kıl! Dul veya kızı dengi isteyince, hemen evlendir!”** buyuruldu. Yani namazını kılan ve günah işlemeyen ve nafakasını helalden kazanan birini bulunca, hemen ona vermelidir.

Zevcesinin dünya işlerindeki kusuru için, döğmek şöyle dursun, acı, sert bile söylememelidir. Kadınların kalpleri ince ve nazik, hisleri de akıllarından fazla olduğundan, birbirlerine hased edenleri çoktur. Bu cihetten bilhassa yeni evliler, uyanık olmalı, ana, kız kardeş ve başka kadınların, zevcesini çekiştirmelerine aldanmamalı, böyle şeyler söylenmesine fırsat vermemelidir. Böyle sözlere uyararak zevcesini incitmekten çok çekinmelidir. Anası ve kız kardeşleri için zevcesinin söylediklerine karşı da uyanık olmalı. Anaya eziyet olunmasına hiçbir suretle göz yummamalıdır. Anasına, kendisi, zevcesi ve çocukları, herhalde saygı göstermelidir. Ana babaya, kayın valide ve kayın pedere hürmet, hizmet edilmesi birinci vazife olmalıdır. Büyüklerin rızasını, duasını almağa çalışmalı, hayır dualarını, büyük kazanç bilmelidir.

Aklı olan zevc ve zevce birbirlerini üzmezler. Hayat arkadaşını üzme, incitme, ahmaklık alametidir. Zâlim, huysuz kimşenin hayat arkadaşı devamlı üzümlere asabı bozulur. Sinir hastası olur. Sinirler bozulunca, çeşitli hastalıklar hasıl olur. Hayat arkadaşı hasta olan bir eş, mahvolmuştur. Saadeti sona ermiştir. Eşinin hizmetinden, yardımlarından mahrum kalmıştır. Ömrü, onun dertlerini dinlemekle, ona doktor aramakla, ona, alışmamış olduğu hizmetleri yapmakla geçer. Bütün bu felakete, bitmeyen sıkıntılara kendi huysuzluğu sebep olmuştur. Dizlerini döğmekte ise de ne yazık ki, bu pişmanlığının faydası yoktur.

O halde, her Müslüman, hayat arkadaşına yapacağı huysuzlukların, işkencelerin zararlarının kendine de olacağını düşünmelidir. Ona karşı, hep güler yüzlü, tatlı dilli olmağa çalışmalıdır. Bunu yapabilirse, rahat ve huzur içinde yaşar, Rabbinin rızasını da kazanır.